

ČUVAR DOMAĆE BESIDE

(Marija Peruško: Rječnik medulinskoga govora,
Društvo kulturno umjetničkog stvaralaštva Mendula, Medulin 2010.)

Rječnik medulinskoga govora Marije Peruško objavljen je 2010. godine u Medulinu u izdanju Društva kulturno umjetničkog stvaralaštva Mendula. Autorica je, uvidjevši da mnoge domaće riječi nestaju, stvorila vrijedno dijalektološko djelo u nadi da će ono pripomoći očuvanju medulinskih riječi. Ističe da su promjene u medulinskome govoru nastale zbog brojnih migracija stanovništva, podizanja životnoga standarda ondašnjih ljudi i utjecaja standardnoga jezika koji se sve više upotrebljava u domovima najstarijih medulinskih stanovnika.

Rječnik medulinskoga govora sadrži sljedeće cjeline: *Predgovor, Kako se služiti Rječnikom, Rječnik i Dodatke* koji sadrže *Popis prezimena i nadimaka medulinskih obitelji, Toponime, Jezične značajke Medulina te Literaturu*.

Iz *Predgovora* saznajemo o motivima nastanka Rječnika i upoznajemo se s geografskim i povijesnim obilježjima Medulina. Zaustavljamo se na dijelu gdje autorica progovara o zatiranju hrvatskoga imena, kulture i jezika. Poznato je da je jezično stanje u Istri, zbog višestoljetnih preplitanja romanske, germanske i slavenske kulture, složeno. U skladu s time medulinski govor karakterizira miješanje romanskih i hrvatskih riječi osobito u poslovicama i izrekama s učestalima korištenjem veznika i priloga romanskog podrijetla.

Rječnik sadrži 9650 riječi koje su s obzirom na vrijeme nastanka podijeljene u tri sloja. U prvi ulaze najstarije medulinske riječi koje danas pripadaju pasivnome leksiku i odnose se na izumrle zanate, alate, svakodnevne običaje i poslove. Mnoge su od njih romanskoga podrijetla te se fonološki, morfološki i tvorbeno prilagođavaju hrvatskome jeziku. U drugi je sloj autorica uvrstila riječi iz polovice 20. stoljeća kada na mjesto starih romanskih riječi u sada razvijenijemu društvu dolaze one standardne, a treći čine riječi najnovijega doba koje se od standardne inačice razlikuju po ikavskome refleksu staroga jata i po naglasku.

U poglavlju *Kako se služiti Rječnikom* izneseni su osnovni podatci o strukturi natukničkoga članka, akcentuaciji, gramatičkome opisu te o kraticama i odrednicama. Natuknički članak čine natuknica u kanonskome obliku s naglaskom i gramatičkim odrednicama te njezino značenje koje je određeno standardnojezičnim ekvivalentom ili leksikografskom definicijom za pojmove koji je nemaju.

Nižu se tako na 264 stranice riječi poredane abecednim redom, a svaka od njih simbolizira medulinski kraj, njegove ljude i običaje. Najzanimljivije je što se pored svake riječi nalazi rečenica iz svakodnevne komunikacije, a često nailazimo i na frazeme, poslovice ili brojalice. Autorica nas upućuje i na sinonimne riječi, ukoliko one postoje, a u posebnoj natuknici navodi i umanjence te homonime.

Iznimno je značajan popis medulinskih prezimena koja su podrijetlom slavenska, talijanska i furlanska ili, po M. Peruško, nedefiniranoga podrijetla, kao i popis nadimaka na koje i danas nailazimo u Medulinu. Slijedi detaljan popis i opis toponima i mikrotoponima za što su zaslužni najstariji žitelji Medulina.

U poglavlju *Jezične značajke Medulina* autorica opisuje medulinski govor s obzirom na alijetetnu, alteritetnu i arealnu razinu razlikovnosti i sve zaokružuje kartom rasprostranjenosti toponima te nam tako omogućuje bolje snalaženje.

Rječnik medulinskoga govora vrijedno je i zanimljivo djelo i nadasve korisno svima koji se brinu za svoj jezik. Iako je govor starih Medulinaca doživio brojne izmjene, u njemu staro ča, kako kaže autorica, ostaje vječno. I na kraju možemo reći da je autorica uspješno razriješila sebi postavljen zadatak i da će se stare medulinske riječi zahvaljujući Rječniku prenositi s roditelja na dijete te tako neće iščeznuti. Stoga Rječnik medulinskoga govora Marije Peruško s pravom možemo nazvati čuvarom *domaće beside*.

Teodora Fonović Cvijanović